

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

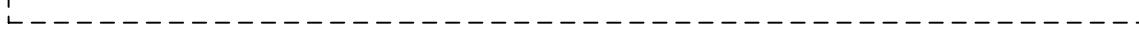

9.
razred

Sreda, 10. maj 2023 / 60 minut

Dovoljeni pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi odgovore napiši na črte v predvideni prostor znotraj okvirja, razen če je pri nalogi navedeno drugačno navodilo za reševanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 2 prazni.

N 2 3 1 6 3 1 3 1 0 2

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

3/20

Prazna stran

OBRNI LIST.

1. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

V začetku šolskega leta se je razredu pridružil nov učenec, ki je v Slovenijo prišel po begunski poti s starši iz Afganistana. Sošolci so se z njim spoprijateljili in mu pomagali pri učenju slovenščine.

1. a) Kako imenujemo ravnanje sošolcev, ki so pomagali novemu učencu? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A etnično
- B etično
- C ekološko
- D etnološko

(1 točka)

1. b) Sošolci so s svojim odnosom do novega učenca izkazovali različne vrednote. Navedi eno izmed njih.

(1 točka)

1. c) Pojasni, kako lahko vključevanje novega učenca v šolsko okolje pripomore k vključevanju njegove družine v lokalno okolje.

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 0 5

2. a) Vsaka skupnost za svoje delovanje potrebuje pravila. Navedi eno pravilo, zapisano v šolskem redu tvoje šole.

(1 točka)

2. b) Utemelji, zakaj je pomembno, da učenci sooblikujejo šolska pravila.

(1 točka)

2. c) Pojasni, kakšna je razlika med zapisanimi šolskimi pravili in dogovorom med prijatelji.

(1 točka)

3. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

»Ko sem prišla v šolo z novo frizuro, je veliko otrok govorilo, da sem videti kot fant.
Eni so celo rekli, da imamo novega sošolca.«

(Prirejeno po: <https://bit.ly/2Vt7qQf>. Pridobljeno: 6. 12. 2022.)

3. a) Zapiši stereotip, ki ga prepoznaš v besedilu.

(1 točka)

3. b) Navedi eno negativno čustvo, ki bi ga lahko občutilo dekle ob stereotipnem ravnanju sošolcev.

(1 točka)

3. c) S primerom pojasni, kako bi ti pokazal solidarnost z dekletom z novo frizuro.

(1 točka)

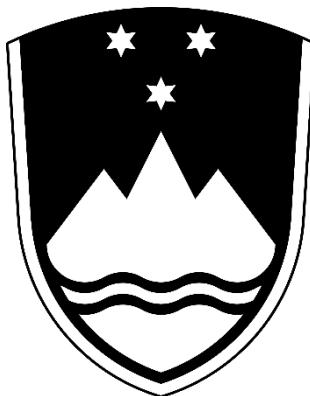
N 2 3 1 6 3 1 3 1 0 7

7/20

4. a) Kaj je 25. junija 1991 sprejela skupščina Republike Slovenije? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Zakon o celovitosti in nedeljivosti ozemlja Republike Slovenije.
B Deklaracijo o obrambi samostojne in neodvisne Republike Slovenije.
C Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.
D Zakon o delovanju oblasti in obrambnih sil v Republiki Sloveniji.

(1 točka)

4. b) Oglej si sliko 1 in odgovori na vprašanje.

Slika 1: Grb Republike Slovenije

Kaj na grbu predstavlja lik gore?

(1 točka)

5. a) V Ustavi Republike Slovenije je zapisano, da je Slovenija socialna država. Navedi primer, kako država uresničuje to načelo.

(1 točka)

5. b) Načrtuj aktivnost, s katero bi v okviru Rdečega križa pomagal brezdomcem.

(1 točka)

6. Pojasni, zakaj je nujno, da v demokratičnih ureditvah velja načelo vladavine prava.

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 0 9

9/20

7. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

Malala Jusafzaj je borka za človekove pravice iz Pakistana. Znana je postala s pisanjem bloga o svojem življenju pod talibansko vladavino in pomanjkanju izobraževanja za deklice. Leta 2013 je imela govor na sedežu Združenih narodov, v katerem je povedala, da je nikoli ne bodo mogli utišati. »En otrok, en učitelj, en svinčnik in ena knjiga lahko spremenijo svet,« je njena misel, ki je obkrožila svet in postala vir navdiha. Istega leta ji je Evropski parlament podelil nagrado Saharova, ki velja za najuglednejšo nagrado na področju človekovih pravic v Evropi.

(Prirejeno po: <https://www.rtvslo.si/evropska-unija/malala-jusafzaj-57-milijonov-.../323037>. Pridobljeno: 7. 12. 2019.)

7. a) Zapiši ime najpomembnejše svetovne institucije, ki skrbi za uveljavljanje človekovih pravic.

(1 točka)

7. b) Za katero človekovo pravico si prizadeva Malala?

(1 točka)

7. c) Pojasni, kaj sporoča Evropski parlament s podelitvijo nagrade zagovornikom človekovih pravic.

(1 točka)

8. a) Navedi primer naroda ali etnične skupine, nad katerim/-o je bil v preteklosti na podlagi organizirane in sistematične sovražne državne politike zagrešen in dokazan genocid.

(1 točka)

8. b) Navedi en ukrep, s katerim lahko država zaščiti ogroženo družbeno skupino, ki je tarča sovražnega govora in nestrpnosti.

(1 točka)

8. c) Večina demokratičnih držav je odpravila smrtno kazen. Utemelji, zakaj je prav, da so države sprejele takšno odločitev.

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 1 1

9. a) Obkroži črko pred trditvijo, ki določa eno od značilnosti verske skupnosti.

- A Verska skupnost je cerkev, ki običajno stoji v središču vasi ali mesta.
- B Verska skupnost je skupina ljudi, ki želijo priti na oblast.
- C Verska skupnost je skupina ljudi, ki se udeležujejo verskih obredov.
- D Verska skupnost je cerkev, katere edini simbol je križ.

(1 točka)

9. b) Pojasni, kako se v Republiki Sloveniji uresničuje 7. člen Ustave, ki določa, da so država in verske skupnosti ločene.

(1 točka)

9. c) Primerjaj religiozen in nereligiozen pogled na to, kaj se zgodi s človekom po smrti.

(1 točka)

10. Obkroži DRŽI, če je trditev pravilna, ali NE DRŽI, če trditev ni pravilna.

Predsednik Republike Slovenije v vsakem mandatu
Državnega zbora izbere deset poslancev po lastni izbiri.

DRŽI

NE DRŽI

Predsednik Republike Slovenije razglasí zakone potem,
ko jih sprejme Državni zbor.

DRŽI

NE DRŽI

(2 točki)

11. a) Kako bi lahko polnoletna državljanka na lokalnih volitvah uveljavila svojo pasivno volilno pravico?

(1 točka)

11. b) Razloži eno od vlog, ki jo ima opozicija v Državnem zboru Republike Slovenije.

(1 točka)

11. c) Katera je neposredna oblika izvrševanja oblasti ljudstva? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A odločanje na referendumu
- B razglasitev sodbe sodišča
- C glasovanje v Državnem zboru
- D sodelovanje na vojaških vajah

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 1 3

12. Oglej si sliko 2 in odgovori na vprašanji.

Slika 2

12. a) Kako imenujemo posebne enote Republike Slovenije, ki se aktivirajo ob večjih naravnih nesrečah? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Karitas.
- B Civilna zaščita.
- C Greenpeace.
- D Civilna družba.

(1 točka)

12. b) Kako humanitarne organizacije spodbujajo ljudi, da pomagajo ob naravnih nesrečah?

(1 točka)

13. a) Pojasni, kako lahko mediji vplivajo na mnenje ljudi glede negativnih posledic podnebnih sprememb.

(1 točka)

13. b) Pojasni, kako bi lahko preveril verodostojnost informacije o podnebnih spremembah, ki si jo pridobil na svetovnem spletu.

(1 točka)

13. c) S primerom razloži, kako bi ti kot ravnatelj šole pripomogel k večji obveščenosti učencev o spletnem nasilju.

(1 točka)

14. a) Katera vrsta lastnine je Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK)? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A zasebna lastnina

B javna lastnina

(1 točka)

14. b) S primerom ponazorji, kako lahko zasebno podjetje v lokalni skupnosti deluje družbeno odgovorno.

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 1 5

15. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

Ženska nogometna reprezentanca ZDA je že v letu 2016 napovedala stavko proti ameriški nogometni zvezi USSF, nato pa leta 2019 vložila tožbo zaradi spolne diskriminacije. 28 nogometašic ima namreč precej slabše razmere za trening, potovanja, trenersko ekipo, igro in zdravniško oskrbo, prav tako pa prejmejo tudi manjše plačilo, in to kljub boljšim rezultatom kot njihovi moški kolegi.

(Prirejeno po: <https://www.dnevnik.si/1042889768>. Pridobljeno: 17. 11. 2019.)

15. a) Pojasni, zakaj imajo v okviru ekonomskih in socialnih pravic tudi poklicni športniki pravico do stavke.

(1 točka)

15. b) Predlagaj ukrep, s katerim bi športni klub pripomogel k odpravi spolne diskriminacije pri delu.

(1 točka)

15. c) Poleg pravice do stavke navedi še eno ekonomsko pravico.

(1 točka)

16. Evropska unija omogoča projekte izmenjave in sodelovanja učencev iz različnih evropskih držav s programom Erasmus+. Pojasni, kako ti projekti pripomorejo h krepitev evropske identitete med učenci.

(1 točka)

17. a) Na črto napiši črko institucije, ki slovenskim državljanom omogoča navedeno svoboščino.

SVOBOŠČINA:

 prost pretok oseb

INSTITUCIJE:

- A NATO
- B EU
- C OZN
- D OECD

(1 točka)

17. b) S katerim veljavnim dokumentom lahko slovenski državljeni potujejo v države članice schengenskega območja? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A vizumom
- B vozniškim dovoljenjem
- C osebno izkaznico
- D zdravstveno izkaznico

(1 točka)

17. c) Katera članica Evropske unije je nazadnje vstopila v evrsko območje? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Francija
- B Hrvaška
- C Slovenija
- D Nemčija

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 1 7

18. a) V katerem evropskem mestu je največ institucij Evropske unije? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Berlin
- B Pariz
- C Strasbourg
- D Bruselj

(1 točka)

18. b) Poimenuj institucijo, ki je del zakonodajne oblasti in je edina neposredno voljena institucija Evropske unije.

(1 točka)

18. c) Poimenuj institucijo Evropske unije, ki predstavlja izvršilno oblast, upravlja proračun Evropske unije in uresničuje skupno evropsko zakonodajo.

(1 točka)

18. d) Poimenuj institucijo Evropske unije, ki skupaj z nacionalnimi centralnimi bankami sestavlja skupni sistem centralnih bank in določa monetarno politiko evrskega območja.

(1 točka)

19. a) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Nevladna organizacija WeForest skrbi za pogozdovanje na območjih Afrike, Azije in Latinske Amerike. Želi doseči vrnitev divjih živali in pomagati lokalni skupnosti, da prevzame skrb nad gozdom.

(Prirejeno po: <https://www.weforest.org/>. Pridobljeno: 6. 12. 2022.)

Kateri globalni problem rešuje s svojim delovanjem organizacija WeForest?

(1 točka)

19. b) Kako bi lahko lokalne skupnosti spodbujale rabo obnovljivih virov energije v svojem okolju?

(1 točka)

N 2 3 1 6 3 1 3 1 1 9

20. a) Kako imenujemo proces gospodarskega, političnega in kulturnega povezovanja, sodelovanja in medsebojne odvisnosti sveta?

(1 točka)

20. b) Oglej si sliko 3 in odgovori na vprašanje.

Slika 3

Kateri nevladni organizaciji pripada logotip na sliki? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Amnesty International
- B Humanitas
- C Greenpeace
- D Rdeči križ

(1 točka)

Skupno število točk: 50

Prazna stran

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.